

Motion till riksdagen

1989/90:N455

av Krister Skånberg och Lars Norberg (båda mp)

Rätten att transitera elenergi

Med anledning av en tidigare motion i ämnet har frågan diskuterats i näringsutskottet. Resultatet blev att utskottet rekommenderade parterna att själva finna lösningar. I senaste utgåvan av EKOVISAM 89, Svenska Elverksförningens ensidigt fastställda rekommendation om avräkningspriser och övriga villkor för samkörning med mindre elproduktionsanläggningar upp till 1 500 kW, finns också en rekommendation om hur transitering bör hanteras av medlemsföretagen.

Dock innehåller EKOVISAM-89 vad gäller transitering den kraftigt begränsade formuleringen att transitering endast bör tillåtas från verk till en enda kund inom ett distributionsområde. Dessutom föreslås i EKOVISAM-89 att distributionsföretaget skall ta ut en närmast oskäligen administrationsavgift för besväret att transitera elen utöver nätkostnaden som helt korrekt skall beräknas till självkostnadspris.

Svenska Elverksförningen vägrades i följande inför utarbetandet av den nya versionen av EKOVISAM liksom tidigare att förhandla för motparten, de ca 400 småkraftverken upp till 1 500 kW och det ännu lilla antal vindkraftverk som finns i landet, som är organiserade i SERO/SRF (där SRF = Småkraftverkens Riksförening) resp. Svensk Vindkraftförening, SVIF, vilka båda är anslutna till SERO. Tillsammans producerar medlemmarna i SERO flera hundra GWh, men trots detta kan vi inte tvinga fram realförhandlingar utan motpartens samtycke, eftersom t.ex. en leveransvägran skulle vara verkningslös, vilket gör att Svenska Elverksförningen kan fortsätta sin storebrorattityd så länge politikerna samtycker och godtar deras agerande.

Det första fallet vi mött med ev. vägrad transitering gäller Hagby utanför Kalmar.

Problem med vägrad transitering eller oskäligt pris väntas i stor omfattning vid introduktionen av medelstor vindkraft. Rätt till transitering ger också elproducenten möjlighet att förhandla med flera presumtiva köpare jämfört med nuvarande monopolsituation med bara en tänkbar köpare, den som har områdeskoncessionen.

Ännu ett tungt skäl för allmän rätt att transitera är producentens möjlighet att välja mottagare av elströmmen. I nuläget, utan transiteringsrätt sitter den som har områdeskoncessionen med trumf på hand vid förhandlingen av det enkla skälet att alternativ köpare av elen saknas. Distributören kan alltså lugnt erbjuda absolut minimipris och sämsta möjliga villkor i övrigt och möj-

ligen riskera att bli förd till Prisregleringsnämnden enligt tillägget i ellagen från den 1 januari 1988, för fastställande av nytt minimalt avräkningspris enligt alternativkostnadsprincipen.

Med allmän rätt till transitering skulle man således skapa en åtminstone på papperet öppen marknad och bryta nuvarande monopolsituation där elproducenten bara har en tänkbar köpare av elen. För vindparken vid Grönhögen t ex skulle det konkret handla om att förhandla med t.ex. Stockholm Energi om att sälja elen till dem och göra en s.k. fiktiv transitering i stället för att enbart vara hänvisade till att sälja till områdesdistributören Sydkraft. Med fiktiv transitering menas att all den el som kan genereras i vindparken skulle förbrukas i närområdet och ersätta elimport från annat håll, dvs. minska överföringsförlusterna i elnätet. "Transiteringskostnaden" blir därmed i stället positiv och uppväger mer än väl kostnaden för den enkla administration som transiteringen betingar.

Allmän rätt att transitera el är därför oerhört viktig i en marknadsekonomi för förnybar energi i stort lika väl som för den lilla andelsföreningen som bildats för att gemensamt köpa ett större och mera lönsamt verk. Orimligheten i Svenska Elverksföreningens rekommendation att ta ut en administrativ avgift på 3 000–4 000 kr. per kund, i uppenbart syfte att i praktiken stoppa all transitering, bör ses mot bakgrunden av att ett hushåll utan elvärme som vill gå med i andelsföreningen skulle få betala ca 2 000 kr. för elströmmen + administrativa avgiften enligt ovan.

Inför introduktionen av vindkraft i Sverige med olika ägarformer är det mycket viktigt att frågan om rätten att transitera el löses genom tvingande lagstiftning så att ingen part kan vägra att medverka till rationella lösningar som kan påskynda den angelägna introduktionen av ren förnybar vindkraft-producerad el.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen ger regeringen i uppdrag att utarbeta förslag till ändring och utökning av ellagen 1902:71, så att bestämmelser för allmän rätt att transitera el till självkostnadspris införs samt att tvister i ärendet får hänskjutas till prisregleringsnämnden för elektrisk ström, vid statens energiverk, för avgörande.

Stockholm den 25 januari 1990

Krister Skånberg (mp)

Lars Norberg (mp)